

Геннадій МОСКАЛЬ: ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО УПРОДОВЖ БАГАТЬОХ СТОЛІТЬ - ЦЕ СТРАТЕГІЧНА ГАЛУЗЬ ДЛЯ ЗАКАРПАТТЯ

Hennadiy MOSKAL': THE FOREST INDUSTRY HAS BEEN A STRATEGIC FIELD FOR ZAKARPATTIA FOR MANY CENTURIES

**Геннадій МОСКАЛЬ,
голова Закарпатської
обласної державної
адміністрації**

Шановна президія, делегати та гості з'їзду! В першу чергу дякую організаторам за можливість виступити на цій трибуні. Згідно зі статтею 118 Конституції України я очолюю виконавчу владу в Закарпатській області. Я хочу виступити саме з боку виконавчої влади, сказати, що буде і які будуть катастрофічні наслідки для області у зв'язку з введенням земельного податку на лісові землі.

На моє тверде переконання,

потреба в проведенні з'їзду лісівників викликана надзвичайно складною ситуацією, в якій сьогодні знаходиться лісова галузь Закарпаття та України в цілому. Необхідні зміни і перегляд ставлення до лісового господарства, його підтримка і подальший розвиток. Однак замість того, щоб підтримати галузь, деякі ЗМІ, так звані активісти, в лапках експерти, екологи, які ліс бачили тільки на картинці, чи аналітики, котрі абсолютно не розбираються в специфіці лісового господарства, свідомо намагаються сформувані думку громадян про неефективність роботи лісової галузі, а також про її протиправну діяльність.

Для Закарпаття ліси – це основна сировинна база. Ліси нашої густонаселеної області мають найбільшу питому вагу в загальній площі області по Україні і становлять, як було сказано, 52%, тобто більше половини всієї території області. Майже 600 тис. га, або 87,1%, лісових насаджень знаходиться в підпорядкуванні лісгосподарських підприємств Державного агентства лісових ресурсів України. Решта 12,9% площі перебувають у постійному користуванні Міноборони та на землях запасу.

Ми не пішли тим шляхом, як інші регіони, хоч як вони і не впиралися, особливо районні ради,

щоб агроліси взяти під свій патронат і створити окремий сектор лісового господарства в області. Всі ліси «Агролісу» були передані до Державного агентства лісових ресурсів України. У нас «Агролісу» немає. А після хазяйнування так званого «Агролісу» Державне агентство лісових ресурсів України прийняло одні пеньки, кущі і сіножаті. Більше абсолютно нічого.

Друга проблема, яка є і зараз, коли на хабарі впливали військово лісництво. Це ліси, які знаходяться в підпорядкуванні Міноборони. Я був на Сході, і ми за свої гроші в Луганському лісовому господарстві купували деревину, бо коли укріплювалися землянки і нові блокпости, то не було де взяти ліс. Ніхто з військових лісництв туди деревину не направляв. І ми видали розпорядження, яке передбачає їх передачу у відання Держлісагентства України. Тим більше, що є Постанова Кабінету Міністрів України «Про передачу військових лісництв до управління Державного агентства лісових ресурсів України».

За останні 50 років площа лісів області зросла більш ніж на 10 тис. га, але на сьогодні у нас є 20 тис. га безгосподарного лісу. Я своїм розпорядженням створив комісію з представників управління лісомисливського господарства, державного кадастру і працівників районних державних адміністрацій. Усі ці 20 тис. га – це ліси, які були десь у колгоспах і пішли під розпаювання, а також ті площі, що утворилися самосівом. Це велика цифра, і той, хто зрізав дерево, не несе жодної відповідальності, тому що ліс безгосподарний. Тому наше перше завдання — до Нового року ці 20 тис. га приєднати до обласного управління лісового і мисливського господарства.

За оцінками експертів, у тому числі міжнародних, закарпатські ліси вважаються одними з найпродуктивніших не тільки в закарпатському регіоні, а й у Європі. Про яку неефективність роботи лісового господарства Закарпаття може йти мова, якщо всі підприємства на сьогоднішні є прибутковими? Назву тільки декілька цифр. За минулий рік підприємства лісової галузі Закарпаття отримали 58,4 млн грн прибутку, з якого сплачено податок на прибуток та дивіденди у сумі 46,6 млн грн. Іншими словами, з тисячі гривень прибутку лісгос-

пи сплатили 795 грн податку, а в своєму розпорядженні залишили 205 грн, тобто близько 20%.

Ще кілька красномовних цифр. До зведеного бюджету та єдиного соціального внеску в минулому році сплачено 371,3 млн грн, а за вісім місяців 2018 року – 296,9 млн грн. З року в рік сума платежів зростає, і це при тому, що останні два роки в Закарпатській області обсяги заготовлених деревини зменшились на 20%. Це все міф про суцільну вирубку. Оце показували карти, і ми знайшли, що ці карти взяті з румунських ЗМІ, коли вони віддали ліс у концесію. Потім коли вони прийняли ліс назад, то його майже не було. І це тиражується як те, що у нас твориться в Карпатах. Якщо ми це зробимо, то в нас буде те ж саме.

Лісові господарства значною мірою утримують високогірні райони Закарпаття, притому, починаючи з 2016 року, вони не отримали на свою діяльність з державного бюджету жодної копійки. Більше того, Законом України «Про статус гірських населених пунктів України» передбачено виплату гірських надбавок до зарплати в розмірі 25% усім, хто працює високо в горах. На жаль, ця сума становить 47-48 млн грн для державних лісгоспів. Однак ці кошти лісгоспи ніколи не отримували з державного бюджету, жодного разу. Всі лісгосподарські заходи, утримання державної лісової охорони фінансуються виключно за рахунок власних коштів підприємств.

Крім того, Закарпатське обласне управління лісового та мисливського господарства надає фінансову допомогу лісгосподарським підприємствам південних та східних областей України. Однак замість того, щоб оцінити й підтримати ефективність лісового господарства, законодавча влада іноді приймає недосконалі, а навіть шкідливі для галузі нормативно-правові акти.

Перше питання. 10 липня цього року Україна прийняла закон про внесення змін до Податкового кодексу та інших законів України щодо стимулювання утворення діяльності сімейних та фермерських господарств. Судячи з назви закону, скажіть, до чого тут ліс? Це що фермерське чи сімейне господарство? Давайте по маразму іти далі. Давайте будемо його розвивати, бо вже деяка частина в парламенті впала в маразм. А вода? Під водою що, не земля? Давайте оподаткуємо Азовське море, Чорне. А гриби ростуть у лісі, давайте оподаткуємо і їх. А чорницю, ожину, малину, кабанів, косуль, які ходять по лісу? Не потрібно на цьому, народні депутати, зупинятися. Давайте, показуйте свою дурість і далі. Я хочу просто показати, у що вона вилізе. У те, що Закарпатська область може взагалі зникнути з мапи України. Ось порівнювали статистику. Ми єдині, які з 1991 року залишилися на тому ж рівні і ще приростили населення. А деякі області, які на 1991 рік мали дуже велику кількість населення, сьогодні опустелися до рівня менше мільйона. І ця ситуація в Україні продовжується.

Законом внесені поправки до Податкового кодексу, який передбачає земельний податок

на всі лісові землі. А для лісової галузі це фактично означає подвійне оподаткування, що в Україні заборонено. Ми навіть з іншими країнами підписуємо угоду щодо уникнення подвійного оподаткування. А за чинною системою оподаткування знімається податок на лісові землі як складова рентної плати. Як можна два рази землю оподаткувати?

Ставки податку на лісові землі законом встановлені в розмірі до 5% від вартості нормативно-грошової оцінки одиниці площі ріллі. А хто робив грошову оцінку земель, які знаходяться під лісом. Хто? Ніхто. Рекомендації: беріть за основу... в Одесі робили.. Давайте одеські ліси не змішувати з карпатськими лісами. Взагалі-то спочатку треба провести оцінку цих земель, а потім уже знімати податок. В адміністрації порахували, що це дасть для нас. Додатковий земельний податок на рік становитиме по області від 16 млн до 801 млн грн. Однак нічого доброго в цьому немає. Адже ставки земельного податку всього 0,3%. Третина лісових підприємств стануть банкрутами. Це мінімальна ставка 0,1, яку приймають сільські ради. І чому це дали на відкуп сільським радам? Адже сільські ради й так не бідні. Подивіться, які будинки в Закарпатті: і по 36 кімнат, і по 12 поверхів. Якщо встановлять максимальну ставку 5%, тоді збитки з управління лісовим та мисливським господарством становитимуть у Закарпатській області 285 млн грн, а всі лісгосподарські підприємства збанкрутують. Можливо, цього сьогодні добиваються ті, хто хоче це все приватизувати? Я скажу більше.

Що ми робимо? Можливо, ви знаєте ще таку країну, де є такі недолугі парламентарі? Немає в світі, щоб хтось ставив податок на землі, де росте ліс. Якщо є, то скажіть, може, ми не знайшли у своїх виступах або записках. Така ситуація змусить лісові господарства йти на непопулярні кроки, тобто піднімати відпускну ціну на дрова. Ми порахували, що ціна на дрова може збільшитися в 10 разів. Нам уряд завжди казав: «От, з газом проблеми, Росія постійно відключає, переходьте на дрова». От ми перейшли. Тепер газ навіть із підняттям виявиться дешевшим, ніж дрова. Але велика частина Закарпаття не газифікована, тому що високогірні села з ряду причин не можуть бути газифіковані, тому що вони лавинонебезпечні, зсувонебезпечні і т.д.

І що робити тим людям? Але більшість людей із високогірних сіл працюють або у школі, або в лісі. Другої такої роботи там немає, тому що на високогір'ї росте тільки одна картопля, більше нічого не росте: ні ягоди, ні фрукти, ні овочі, ні яблука і т.п. Це вдарить у першу чергу по населенню та бюджетних сферах, тобто більшість гірських населених пунктів залишаться без дров.

Тут у доповіді говорили про нелегальні пилорами. Ну, шановні, не треба мати багато розуму і оперативних, як кажуть, задумів. Ідіть у РЕС і подивіться, в які райони у них є витік світла. І там

ви знайдете пилораму, тому що вони не платять, вони не зареєстровані. Просто не треба це «кришувати».

Хочу нагадати, що ми не експортуємо необроблену деревину, вся вона реалізується на внутрішньому ринку. І поки ми не забезпечимо дровами населення, ніякі дрова з державного лісгоспу не підуть до Європи. І те, що в нас є заключення Національного лісотехнічного університету України, що дрова можуть бути використані тільки для спалювання в печі, в камінах, на барбекю, але не те, що робить Австрія та інші країни. Дрова йдуть на целюлозно-паперову промисловість. Це йде зовсім по іншому коду і абсолютно по іншій системі оподаткування.

З урахуванням викладеного вище основними проблемами лісового господарства Закарпатської області є:

- ✓ затвердження стратегії реформування лісової галузі;

- ✓ збереження державної структури управління лісовим господарством, залишивши юридичними особами державної власності існуючі державні лісгосподарські підприємства;

- ✓ недопущення створення нового суб'єкта господарювання державної власності з корпоративними правами, що неминуче призведе до ліквідації лісгосподарських підприємств та приватизації лісів;

- ✓ виключення лісгосподарських підприємств із переліку підприємств, що підлягають приватизації та недопущення передачі їх у концесію;

- ✓ створення державного фонду розвитку лісового господарства та визначення джерел його поповнення і напрямів спрямування коштів.

Друге проблемне питання – це відсутність державного фінансування лісового господарства. Власних коштів підприємств, отриманих від реалізації робіт та послуг у лісовому господарстві, не вистачає для впровадження природозабезпечуючих технологій, закупівлі нової сучасної техніки, обладнання для будівництва лісгосподарських доріг. Тому слід відновити бюджетне фінансування, зокрема на ведення лісового й мисливського господарства, охорону й захист лісів у лісовому фонді. На жаль, у новому проекті державного бюджету такої програми фінансування немає.

Третє питання. Закон України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення сімейних фермерських господарств передбачає подвійне оподаткування лісової галузі. Тому проект бюджету вже надійшов до парламенту. Я думаю, що парламент має до першого і до другого читання виключити це з податкового кодексу. Не може бути подвійне оподаткування. Я вже навів приклади. Це приведе до повної ліквідації всієї лісової галузі. Особливо це актуально для лісової галузі Карпатського регіону.

Четверте проблемне питання. Відрахування рентної плати за спеціальне використання лісо-

вих ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування слід розподіляти таким чином: до Державного бюджету України в розмірі 20% та 80% – до обласних бюджетів. Це забезпечить процес децентралізації влади шляхом надання місцевим органам влади більше фінансових можливостей для ліквідації диспропорцій у розвитку територій. Для цього необхідно внести зміни до Бюджетного кодексу України.

П'яте. Слід внести зміни і в порядок оподаткування прибутку державних лісгосподарських підприємств. Згідно з чинним бюджетним кодексом лісгосподарські підприємства сплачують 18% податку на прибуток та 75% – відрахування частини чистого прибутку, тобто дивіденди. Слід зменшити податкове навантаження в частині сплати дивідендів із 75 до 15% шляхом внесення змін до Податкового кодексу України.

Шосте. Відсутність державного фінансування необхідно компенсувати за рахунок утримання об'єктів природно-заповідного фонду на території лісгосподарських підприємств, на яких заборонено або обмежено лісгосподарську діяльність. Загальна площа природно-заповідного фонду Закарпаття становить 182,4 тис га, або 14% від площі області, в тому числі в підпорядкуванні обласного управління лісового і мисливського господарства знаходиться 10,6% від загальної кількості лісів. Враховуючи умови діючого природоохоронного законодавства, площа природно-заповідного фонду буде зростати, що призведе до зростання витрат на його утримання при одночасному зменшенні обсягів заготівлі деревини й відповідно до скорочення обсягів її реалізації. Тому слід передбачити державні кошти для лісгосподарських підприємств для компенсації витрат на утримання об'єктів природно-заповідного фонду.

І сьоме, проблемне питання. Це масове всихання деревостанів, а також пошкодження їх хворобами і відвалами та буреломами. Наша область знаходиться в зоні ризиків природи, тому тут часто відбуваються вітровали та буреломи, що роблять більше шкоди, ніж позапланова вирубка деревини. Необхідно спростити процедуру призначення рубки пошкоджених деревостанів шляхом внесення змін до діючого законодавства, тобто не допустити брак технічної якості деревини та подальших заражень суміжних ділянок лісу.

Шановні делегати та гості з'їзду, лісове господарство упродовж багатьох століть – це стратегічна галузь для Закарпаття. Тому Закарпатська обласна державна адміністрація робить все можливе, щоб захистити її від незаслужених нападків псевдоактивістів та некомпетентних законотворців. Водночас хочу запевнити, що на нашу підтримку може розраховувати лісова галузь всієї України. Ми це робимо вже 3 роки і будемо робити в майбутньому. Щиро дякую за увагу.